

לולב וערבה פרק רביעי סוכה

עין משפט נר מצוה

ג.

כט א מ"י פ"ג מהל' פסול' מוקדשין הלכה כ: ע ב מ"י פ"י מהלכות תמזין הלכה ו: עא ג מ"י פ"א מהל' שמירת הנפש הל' יד: עב ד מ"י פ"ו מהלכות אסורי מצוה הלכה י סגמ לאוין ט: א ה מ"י פ"ח מהלכות לולב הלכה יג:

לעזי רש"י

קול"ר (קול"ור"א). מסננת.

רבינו חננאל

זעירי וחזקיה ורי נבאי חלקן בזה. דבריהן פשוטין הן. פ"סקא שהמים והיין מגולין פסולין לגבי מצוה. ירושלמי מה טעם, דכתיב ושה אחת מן הצאן מן המאיתם ממשקה ישראל, ומבר שאריו ישראל לשחותו. עד כאן מים, יין, א"ר שבתי שנאמר המשמח אלהים ונאשירם, אם אנשים משמח אלהים כמה משמח אלהים בניסוח שנא' בקודש הסך, ואוקימנא למתני אפילו לר' נתניה דתני אמתה מסננת יש בה משום גילוי דבין שחתונה מגולה, אבל בזמן שהתחתונה מכוסה א"פ שהעליונה מגולה אין בה משום הנחש הנחש הנחש דומה לספוג וצף ועומד ואינו בוקע (המרשת) [המשמרת] בין שחתונה. לא קא שרי ר' נתניה כי האי גוונא אלא להדיא דמשום סכנה, אבל לגבוה רבשום גריעתא הוא לא מכשר, וכי לית ליה הקריבהו נא לפחתך או הישא וגו'. הדרן עלך לולב וערבה החליל חמשה ושישה. זה חליל של בית השואבה שאינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב.

וא"י מיית' יהוה במקודשתא יפסלו בלינה. וה' מדעשה כמי שמלואו הקוף כיון שנתמלחה שלא בזמנה דכלי שרת אינם מקדשים שלא בזמנו ואי משום דכי מטו לילי דזי שימשי תיקדוש ליליה אין מחוסר זמן ומיפסלו בלינה סוף סוף מאחר דקודש לכן נתמלחו יש לנו לחושבן כאלו מלאו הקוף כדאשכחן

בזמנות פ' שמי הלחם (דף ק. ו. ו.ס) גזי לחם הפנים שקידרו אחר השבת שאפילו הוא על השלחן כמה ימים אין צדק כלום דעשה כמי שקידרו הקוף וי"ל דלא דמי דשאני הכא דלא צעי (ב) צהן בגדי כהונה צמיליו ור"ת והלא צלוחית של והצ המזוקת שלשה לוגין מקודשת היתה דלא קמתי שאינה מקודשת דקמתי גזי חזית ולא קמתי שיהו מקדשין אותן ככלי שרת אחר קודם ניסוח ור"ת היאך היו ממלאין ממי השילוח הא מיפסלו ציוצא כיון דנתקדשו ככלי שרת כי היכי דמיפסלי בלינה וכן פ"י בקונטרס צהדיא צריס שמי מדות (מנחות פז: ו.ס) גזי שלחן אצל מקדש ליפסל בלינה וציוצא וצ"פ המוצח מקדש (זבחים דף פסל.) מפרש בקונטרס אצל מקדשין ליפסל אם יצא חוץ לקלעים או נגע צו טבול יום וגם רצינו שלמה פירש פ"צ דזבחים (דף כ: ו.ס) גזי יליאה מהו שטועיל בקידוש ידים ורגלים כדרך כל הקדשים (י) הפסלים ציוצא והשמת קשה ממי דלוחית דלא מיפסלי ציוצא ומיהו אין מכאן קושיא כל כך דאין כלי שרת מקדש בחוץ עד שיכנס לפנים כדאמר שמואל צהדיא צייליה

המוצח מקדש (שם דף פ.ס.) דכלי שרת אין מקדשין אלא מתוך ואין מקדשין אלא מצפנים אצל קשה מפ"ק דמנחות (דף ט. ו.ס) דפליגי בצללה חוץ לחומת עזרה דריש לקיש אמר כשירה דמדכהונה לא צעיא פנים נמי לא צעיא ור' יוחנן אמר פסולה כיון דעשייתו ככלי נהי דכהונה לא צעיא פנים מיהא צעיא אלמא צפנים מתקדשו ואפ"ה לא מיפסלו ציוצא וכן ששע צפ' התכלת (שם מ.) דלמר רב ששת הני תנאי כרבי סבירא להו דלמר שחיטה מקדשה פ"י דליפסלו ציוצא וצסוף (א) שמעתי (דף מ.ס.) קאמר הא דלא כרבי דאי כרבי כיון דלמר שחיטה מקדשא דפריק להו היכא אי אצראי איפסלי ציוצא משמע דוקא משום דשחיטה מקדשא הוא מיפסל ציוצא הא לאו הכי לא אע"ג דרבי אית ליה תנור מקדש בזמנות פרק רבי ישמעאל (דף עב.) מיהו יש לדחות דצאין עם הזבח שאני דהא נסכים הבאים עם הזבח לא מיפסלי בלינה אלא בשחיטת הזבח כדאמר זעירי בפרק התודה (מנחות עט.) ואלו צפני עלמן תנן צמס' מעילה (דף י. ק.) קידשו ככלי נפסלו בלינה ועוד יש לדקדק מהנהו דתנן פרק שני דמעילה (שם קדש י) הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים וצ"ל אלא בשביל ניסוח המים ליה אידי דלא תני ליה גזי שמי הלחם ולחם הפנים ומנחות לא תני ליה דבהו והא דלמרינן צפ' כל שעה (פסחים לו.) גזי לישה דמנחות נהי דצרימין לימא צמקוס ורימין איתא אורחא דמילתא הוא דדרך לעשותה צמקוס ורימין ויציאה דקידוש ידים ורגלים לאו משום פסול יוצא הוא אלא דקאמרינן התם כיון דפריש אסוחי אסח דעמיה והא דלייק פרק שמי הלחם (מנחות נה.) אמרת לישתן ועריכתן מבחוץ אלמא מדת יבש לא נתקדשה וכן צסוף כל המנחות בזאת מזה (שם ק.ס.) דדריש ר' שמעון תנור תנור שמי פעמים שתייה אפיתן בתנור ושיאה הקדשין בתנור ופריך מהא דתנן ר"ש אומר לעולם היו רגיל לומר שמי הלחם ולחם הפנים כשירות בעזרה וכשירות אבי פגי לאו משום דאי מקדשא הוא מיפסלי ציוצא אלא משום דדבר מכוער הוא להוציא דבר לחוץ שנתקדש ור"ת כיון דבקדושת כלי לא מיפסלו ציוצא מנחת כהנים וחציתיה כהן גדול דלית בהו קמיה ונסכים הבאים צפני ענמן אימת מיפסלי ציוצא וי"ל דהאי דבזאתן מועיל קידוש כלי דכותיה אמרינן צסוף צ"ש בוצחים (דף מה.) יש לו מתירים משקרבו מתיריו אין לו מתירין משקדשו ככלי ואם תאמר לפי מה שפירש' דכלי שרת אין מקדשין אלא צפנים אס כן אכתי מיקשי לן וייתיי במקדשת ולא יכניסום בעזרה עד לאחר עמוד השחר כדי שלא יפסלו בלינה וי"ל דאי"כ מה יועיל שתייה מקדשת ועוד דדבר מכוער הוא להשהותם כל כך ככלי שרת בחוץ:

חזקיה אמר ב"י שרת אין מקדשין שלא מדעת. תימה דצפ' התודה (מנחות עט.) פליגי בתודה ששחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו ארבעים מתוך שמונים ר' יוחנן אמר לא קדשו ומסיק אב"י דפליגי ככלי שרת מקדשין שלא מדעת חזקיה סבר מקדשין וכמו כן קשיא דרבי יוחנן אדר' יוחנן דרב פפא קאמר התם דכ"ע כלי שרת מקדשין שלא מדעת ובפ"ק דמנחות (דף ז. ו.ס) גזי קמיאת פסולין דתיני לא שנו אלא קמץ אצל קידש פסל ופריך וכי מדר ליה לקומץ לדוכתיה ליקדש וליפסול א"ר יוחנן זאת אומרת כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת אמר ר' יוחנן איכא לשנויי שאני מתוך שנתקדש מ' מתוך פ' מדעת מקדש נמי שלא מדעת אצל מנה קשה שאין שיעור למי ואפ"ה אין מקדשין שלא מדעת וי"ל דשאני הכא שלא בזמן הא אע"ג דלמרינן צסוף שמי הלחם (שם ק.ס.) דכלי שרת מקדשין שלא בזמנו מ"מ גרע שלא בזמן מצומן לענין שלא מדעת:

הדרן עלך לולב וערבה

החליל. הא דלא קמתי כי"ד יום טוב שחל להיות בשבת חליל ששה וצבאר כל הימים חמשה דלעיל בפרק לולב (דף מ.ס.) משום דבעי למיסמך ולמימר חליל של בית השואבה דדייק מינה בגמרא האי הוא דלא דמי הא דקרצן דחי: **שאינו דוחה לא את יו"ט ולא את השבת**. אע"ג דחליל אינו אסור אלא משום שמת יתקן כלי שיר כמו לא מספקין ולא מטפחין דפ' משילין (ב"ב דף לו.) וקיי"ל דאין שבת במקדש בית השואבה שאני כדלמרינן בגמרא דלינה אלא משום שמתה ימירה:

ואי מייתי במקדושם איפסלו בלינה. הואיל ואיקדשו קדושת הגוף והו להו כאימורי קרבן: **חזקיה אמר**. הא ודאי מזיית למשמע מינה דאין שיעור למים אצל קידוש שלא מדעת לא שמעינן מינה וטעמא דמתני' דלא מייתי במקדושת דמאן דחוי להו למחר דשקלי להו מתוך כלי שרת סבר לדעת שיקדשו כלי ניתנו צו מאתמוול וכיון דאין שיעור למים קדושת הכלי וקא חוי דנמסכי להו ש"מ אין לינה מועיל וחס לקידוש ונפקא מינה חורבה: ר' ינאי אמר. אפילו תימא יש שיעור למים ואפ"ה נפק מינה חורבה: **גזייה שמה יאמרו לקידוש ידים ורגלים**. לכהן גדול מלאו וקדושו ככלי שאין מקדשים ידים ורגלים אלא צמים מקדשים דומיא דכיור שנמשח בשמן המשחה ומקדש את ממייו וחס לקידוש ידים ורגלים ואף קמון של זהב שהיו עושין לכבודו של כ"ג לקדש הימנו ידיו ורגליו כדלמרי' צסדר יומא פ' טרף בקלפי (דף מ.ס.) מקדוש היה ואמי למימר הכא לקידוש ידים ורגלים מילאוס ולית להו שיעורא שאפ"ה הוה ק' לוגין ראויין הם לכלי ומתקדשו וכי חוי דנמסכי להו אמר אין לינה מועלת צנכסים: **ואמאי** מים מגולין פסולין: **לעצניהו צמסנת**. קול"ר צלע"ז מסננת שמסננין בה קודשיון כמו שעושין בעלי חיות שחליו כמין כברה וכו אצקת רוכל ויין ותמתייה כלי הקודשיון מסתן לתוכו: יש צו

מאוס גילוי. אס הניחו שלא שמייה כשיעור שהיית גילוי המפורש כהכל שוחטין (חולין י.) כדי שיצא נחש מתחת און כלי וישמה ויחזור לחורו ואסורה בשמיה: **הסחפונה**. כלי התחמוץ:

הדרן עלך לולב וערבה

החליל חמשה ושישה זהו החליל של בית השואבה שאינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב: **גמ'**

החליל חמשה ושישה. פעמים שהוא ששה ימים פעמים חמשה: **וזהו חליל**. שהיו מחללין לרבות שמחה לבית השואבה דמפרש במתני' (י) **בית השואבה**. כל שמחה זו אינה אלא בשביל ניסוח המים כדמפרש [ע"ז] ושבתם מים צסוף: **שאינו דוחה כו'**. הלכך חל"ט להיות בשבת פשו להו ששה חולו של מועד נמלא חליל ששה חל"ט בחול הו להו תרי יומי שבת וי"ע דלא דמי להו (שבת) פשו להו חמשה: **גמ'**

(דף עב.) מיהו יש לדחות דצאין עם הזבח שאני דהא נסכים הבאים עם הזבח לא מיפסלי בלינה אלא בשחיטת הזבח כדאמר זעירי בפרק התודה (מנחות עט.) ואלו צפני עלמן תנן צמס' מעילה (דף י. ק.) קידשו ככלי נפסלו בלינה ועוד יש לדקדק מהנהו דתנן פרק שני דמעילה (שם קדש י) הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים וצ"ל אלא בשביל ניסוח המים ליה אידי דלא תני ליה גזי שמי הלחם ולחם הפנים ומנחות לא תני ליה דבהו והא דלמרינן צפ' כל שעה (פסחים לו.) גזי לישה דמנחות נהי דצרימין לימא צמקוס ורימין איתא אורחא דמילתא הוא דדרך לעשותה צמקוס ורימין ויציאה דקידוש ידים ורגלים לאו משום פסול יוצא הוא אלא דקאמרינן התם כיון דפריש אסוחי אסח דעמיה והא דלייק פרק שמי הלחם (מנחות נה.) אמרת לישתן ועריכתן מבחוץ אלמא מדת יבש לא נתקדשה וכן צסוף כל המנחות בזאת מזה (שם ק.ס.) דדריש ר' שמעון תנור תנור שמי פעמים שתייה אפיתן בתנור ושיאה הקדשין בתנור ופריך מהא דתנן ר"ש אומר לעולם היו רגיל לומר שמי הלחם ולחם הפנים כשירות בעזרה וכשירות אבי פגי לאו משום דאי מקדשא הוא מיפסלי ציוצא אלא משום דדבר מכוער הוא להוציא דבר לחוץ שנתקדש ור"ת כיון דבקדושת כלי לא מיפסלו ציוצא מנחת כהנים וחציתיה כהן גדול דלית בהו קמיה ונסכים הבאים צפני ענמן אימת מיפסלי ציוצא וי"ל דהאי דבזאתן מועיל קידוש כלי דכותיה אמרינן צסוף צ"ש בוצחים (דף מה.) יש לו מתירים משקרבו מתיריו אין לו מתירין משקדשו ככלי ואם תאמר לפי מה שפירש' דכלי שרת אין מקדשין אלא צפנים אס כן אכתי מיקשי לן וייתיי במקדשת ולא יכניסום בעזרה עד לאחר עמוד השחר כדי שלא יפסלו בלינה וי"ל דאי"כ מה יועיל שתייה מקדשת ועוד דדבר מכוער הוא להשהותם כל כך ככלי שרת בחוץ:

חזקיה אמר ב"י שרת אין מקדשין שלא מדעת. תימה דצפ' התודה (מנחות עט.) פליגי בתודה ששחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו ארבעים מתוך שמונים ר' יוחנן אמר לא קדשו ומסיק אב"י דפליגי ככלי שרת מקדשין שלא מדעת חזקיה סבר מקדשין וכמו כן קשיא דרבי יוחנן אדר' יוחנן דרב פפא קאמר התם דכ"ע כלי שרת מקדשין שלא מדעת ובפ"ק דמנחות (דף ז. ו.ס) גזי קמית פסולין דתיני לא שנו אלא קמץ אצל קידש פסל ופריך וכי מדר ליה לקומץ לדוכתיה ליקדש וליפסול א"ר יוחנן זאת אומרת כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת אמר ר' יוחנן איכא לשנויי שאני מתוך שנתקדש מ' מתוך פ' מדעת מקדש נמי שלא מדעת אצל מנה קשה שאין שיעור למי ואפ"ה אין מקדשין שלא מדעת וי"ל דשאני הכא שלא בזמן הא אע"ג דלמרינן צסוף שמי הלחם (שם ק.ס.) דכלי שרת מקדשין שלא בזמנו מ"מ גרע שלא בזמן מצומן לענין שלא מדעת:

הדרן עלך לולב וערבה

החליל. הא דלא קמתי כי"ד יום טוב שחל להיות בשבת חליל ששה וצבאר כל הימים חמשה דלעיל בפרק לולב (דף מ.ס.) משום דבעי למיסמך ולמימר חליל של בית השואבה דדייק מינה בגמרא האי הוא דלא דמי הא דקרצן דחי: **שאינו דוחה לא את יו"ט ולא את השבת**. אע"ג דחליל אינו אסור אלא משום שמת יתקן כלי שיר כמו לא מספקין ולא מטפחין דפ' משילין (ב"ב דף לו.) וקיי"ל דאין שבת במקדש בית השואבה שאני כדלמרינן בגמרא דלינה אלא משום שמתה ימירה:

(א) מנחות דף י. ק. עח: (ב) פסוקי דתורה: (ג) כ"ב דף לו: (ד) ב"ב דף לו: (ה) נכמשה מרומות פ"ח מ"ז איתא ס"ג ור' נתניה מתיי אמת צבדיהא דמייתי הכא מפורש טפי הלכך מייתי הש"ס הכרימה, (ז) [למקן נ"א.]

תורה אור השלם

1. וְכִי תִגְשֹׁן עוֹר לִזְבַּח אֵין רַע וְכִי תִגְשֹׁן פֶּסַח וְחֹלֶה אֵין רַע הַקְּרִיבוּהוּ כָּא לַפְּתָח הַדְּרָגָה או הַיָּשָׁא פְּתִיחַ אִמְרוּ ?? צְבָאוֹת: מלאכי א ח

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה וְכִי מִיֵּינִי וְכִי דָלָה צֵי כַּהֵן וְגַבְרִי כהונה: (ב) בא"ד כדרך כל הקדשים ככלי הנפסלים: (ג) בא"ד דליפסלו ציוצא ובקור הריא שמעתיא קלמ': (ד) בא"ד קדשן ככלי הוכשרו וכי יוצא הוא דהא קאמרינן דהס אכל יציאה כיון דמית ימי' אלמא מדת יבש לא נתקדשה ואפיתן בפנים אלמא מדת יבש נתקדשה וכן צסוף כל המנחות:

מוסף רש"י

כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת. שהטוט כן כן לר' שישנו לשם כך (סוטה יד.). מסננת. כלי על גבי כלי ונתנו ששמים מתוך העליון והוא ככברה והיו מסתמן מלחו יש בה משום גילוי. לר' לנסות העליון כדי שלא ישמה בו נחש, ואף על פי שהיו מסתמן והלך חישתן שמה יעבור הארס עם הין לתוך הכלי וכל שכן בשמחתמן מגולה (ב"ב דף עט.). הדרן עלך לולב וערבה